

Nj. Veličanstvo kralj Peter I. umrl.

Iz Beograda je došla vest, da je včeraj ob 17-30 Nj. Vel. kralj Peter I. po dolgem mučeniškem trpljenju izdihnil svoje plemenito dušo.

Mrtev je naš kralj! Mrtev je kralj vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, kralj mlade osvobodene Jugoslavije.

Crna je vest, ki jo je raznesla brzopjavna žica širom naše države. Zaplapolale so črne zastave, stisnile so se srca, resnost je legla na obraz. Vedeli smo, da je bil naš kralj težko bolan in da ni bil daleč trenutek, ko ga bo premagalo veličanstvo smrti. Toda človeška narava je vedno taka, da jo iznenadi in pretrese tudi z gotovostjo pričakovani prihod smrti. Zato je smrt Njegovega Veličanstva globoko pretresla slehernega poštenega državljanja. Preveč je danes smrti, preveč grobov! To zavest nosimo vsi v svojih srcih, ta zavest nas spremlja na grobove. Ziveti, iz polnih sil živeti, delati in vztrajati! Zgradili smo si državo, ki ima čvrste temelje in vse pogoje za veliko in slavno bodočnost. Mojster - graditelj, ki je žrtvoval za to veliko delo svojega trudapolnega življenja vso telesno in duševno moč, je bil v teh zgodovinskih trenutkih, ko prehajamo iz zidanja v udobno in srečno bivanje, najvišji simbol naše vstvarjajoče sile, našega dela, naših uspehov, simbol naše velike bodočnosti.

Pa je prišla smrt in mojstru-kralju je omahnilo kladivo, so ugasnile sokolje oči, je potemnelo viteško čelo. Umrl je naš kralj Osvoboditelj, graditelj velike jugoslovenske države. Petra Karadjordjeviča ni več med nami.

Lepo in častno je bilo njegovo življenje, lepše in častnejše kakor življenje drugih vladarjev. Bil je sin domače zemlje. Njegov praded je oral šumadijsko grudo in tlačnil

Turkom kakor vsa druga raja srbskega rodu in srbske vere.

Kaj se je nenadoma vzbudilo v notranjosti Crnega Jurija, da je postal upornik, zbral krog sebe istotako uporne kmetijske sotrpine in pričel zgodovinsko delo narodnega osvobodjenja, narodnega maščevanja za Vidov dan na Kosovem polju? Malo sličnih primerov pozna slovanska zgodovina. Kmet, ki

potomcu Crnega Jurija, kralju Petru. Ko je končala nečastna era Obrenovičev, je sedel na prestol izkušeni boritelj za svobodo bosanske raje, knez Peter Karadjordjevič.

Takoj ob nastopu so ga pozdravili tudi slovenski in hrvatski nacionalisti, sluteč v njem bolj podzvestno kakor zavestno reprezentanta one sile, ki bo po nujnosti razvojnih zakonov strla tudi naše suženjske verige.

To se je zgodilo. Kralju Petru je Usoda naklonila izredno čast, da je postal utemeljitelj srbsko - hrvatsko - slovenske države, utemeljitelj Jugoslavije. Izpolnil je sanje naših najboljših sinov od Samira in Svatopluka preko Dušana Silnega, Zvonimira in Lazarja, preko Križmaniča, Gaja, Strossmayerja, srbske omladine do največjih narodnih preporoditeljev in voditeljev.

Ko stojimo danes ob njegovem mrtvaškem odru, se spominjamo vseh številnih obdobij, v katerih se je skušal naš jugoslovenski narod osvoboditi, ujediniti in se rešiti pred potujčenjem. In z vsem globokim spoštovanjem se klanjamo senci nesmrtnega mrliča, kateri je stal na zadnjem koncu te velike verige, ki drži od prihoda slovanskih plemen na Balkan in v alpske doline pa do l. 1918, ko so se tri jugoslovenske plemena zedinila v enoten narod in jedinstveno državo. Kakor je bilo lepo in častno življenje kralja Petra kot vladarja, tako vzvišeno je bilo tudi kot življenje človeka.

Zdrava šumadijska kri ga je vodila k častnim činom in k naravni, ne hinavski značajnosti. Bil je velik in svetel kot človek, kot značaj. V njegovem osebnem življenju se je kazal heroizem. Heroj trpi, se žrtvuje in gleda pogumno smrti v obraz. Naš kralj ni stopal po samih parketih, niso mu povsod trosili rože na pot. V Zenevi je kot dijak bival v pod-

ni poznal učenih državniških teorij, je po lastnem nagonu in po svobodoljubnosti svojih sotrpinov zlomil suženjske verige in udaril temelje državi, ki je sto let po svoji ustanovitvi postala skupna domovina jugoslov. naroda od Triglava in Mure doli do Soluna.

Atavizem tega tajinstvenega uporniškega duha šumadijskih kmetov je ležal v krvi tudi

strešni sobici in prevajal lepo knjigo Sturart-Milla „O svobodi“. Leta 1871. se je boril kot častnik v francoski armadi in se rešil pred nemškimi ujetništvom na ta način, da je preplaval Seino. Pozneje se je kot francoski major podal med bosanske vstaše in živel pod imenom Petar Mrkonjić v planinah in v šotarih. Najstrašnejši dnevi so ga čakali med svetovno vojno. Ko so Bolgari zahrbtno napadli mučeniško Srbijo in ko so tudi nemške čete preplavile šumadijsko zemljo, je moral sivolasi in bolehlavi kralj zapustiti Niš ter skupaj s svojo vojsko bežati čez Albanijo na otok Krf. O tem begu so že napisane cele knjige. V njih čitamo ganljive dogodke iz življenja pokojnega kralja. — Čitamo o njegovem heroizmu, s katerim je prenašal strašne neizgovorne velike selitve in hkratu vlival svojim sotrpinom od visokega častnika do slednjega redova pogum in ponos. Kateri evropski vladar je preživel svojo starost tako burno in v tako krasni vzajemnosti s svojim trpečim narodom? — Kdo bi mogel zameriti kraljevi rodbini, zlasti pa ostarelemu kralju Petru, če bi si poiskala zavetja na kakem varnem mestu v prijateljskem inozemstvu? Toda kralj in njegov hrabri sin sta vztrajala pri vojski takrat, ko je bilo najtežje vztrajati in sta še končno učkala — trpina sredi trpinov — velikolepega trenutka zmage, osvobojenja in ujedinjenja.

Ziveti, delati, vstvarjati! Neka varijanta prekrasne srbske narodne pesmi o smrti majke Jugovičev opisuje, da materi ni počilo srce radi izgube deveterih sinov in desetega starca Jurga — Bogdana, temveč se je vrnila v svoje dvore in zaklicala:

Ak'i jesu odleteli ždrali
ostali su ptiči ždralovići.
Hranit ćemo ptiče ždraloviće,
naše pleme poginuti ne će,
naši dvori ostat pusti ne će.

Tudi nam, državljanom jugoslovenske kraljevine, ne preostane drugega, kakor da se poklonimo pred veličanstvom smrti, ki nam je ugrabila draga kralja. On bo živel z nami, v naši

zajednici, v naši narodni družini na veke. Bedel bo nad nami kot velik Duh in čuval ognjišče naših očetov. Njegova slava ne bo potemnela. Vrnimo se tudi mi v svoje dvore, vrnimo se v svoje državljansko življenje in živimo, delajmo, vstvarjajmo. »Ak'i jesu odleteli ždrali, ostali su ptiči ždralovići.« Mi imamo novega kralja — kralja Aleksandra. Njegovo ime je dovolj znano in priljubljeno, njegov značaj dovolj preizkušen in ustaljen, tako da lahko pred mrtvaškim odrom svojega velikega Očeta prevzame kraljevo žezlo, ki ga je nosil v rokah že kot kraljevič — regent. Istočasno ko se klanjamo veličanstvu Smrti, prisegamo veličanstvu Življenja. Življenje je posebljeno v mladostni sili našega kralja Aleksandra in življenje tepi v širokih prsih naše države. Ne bojmo se smrti, vernimo v silno moč, ki jo ima naša država in njen vrhovni reprezentant. Obljubimo pred odrom mrtvega Mojstra-graditelja, da bomo vsi delali za državo, za njen procvit in blagostanje; da ne bomo nikogar med nami, ki bi onečastil ta veličastni Hram njegovega življenja.

Prisegamo zvestobo in vso udanost našemu kralju Aleksandru, mrtvemu kralju Petru I. pa

VEČNA SLAVA.

Pridružujoč si, da objavimo natančnejši življenjepis Nj. Vel. kralja Petra I. navajamo zaenkrat par podatkov: Kralj Peter I. je bil rojen dne 12. julija (29. junija) 1844. v Beogradu. — Poročil se je dne 30. julija 1883. na Cetinju s hčerko kneza Nikolaja, kneginjo Zorko, ki je umrla dne 4. marca 1890. Izvoljen za kralja Srbije dne 2. junija 1903. je zasedel prestol dne 12. junija 1903. Kronan je bil v Beogradu dne 8., a pomaziljen dne 26. septembra 1904. v Žiži. Dne 1. decembra 1918. je postal kralj države SHS. Imel je tri otroke: sinova Aleksandra, roj. 17. decembra 1889. na Cetinju, Gjorgjeta, roj. dne 27. avgusta 1887. na Cetinju in hčerko Jeleno, roj. na Reki dne 23. okt. 1884., poročeno v Petrogradu s knezom

Jovanom Konstatinovičem dne 21. avgusta 1911., (sedaj vdova). Živi še kraljev brat knez Arsenije Karagjorgjević (roj. l. 1859.), ki ima sina kneza Pavla, roj. l. 1893.

—0—

Brzljavna poročila o kraljevi smrti.

Kralj umrl ob 17. uri 30 minut.

LDU Beograd, 16. avgusta. Danes ob 17. uri 30 minut je končal kralj Peter svoje veliko življenje. Ob njegovi smrti postelji je stal princ Jurij. — Vse popoldne so bili pri kralju zdravniki dr. Vladislavjević, dr. Nikolajević, dr. Dušanin in dr. Talkoj ko so zvedeli, da je umrl kralj, so odšli na dvor ministri z ministrskim predsednikom Pašićem na čelu. Telo blagopokojnega kralja se bo položilo jutri dopoldne v saborski cerkvi na mrtvaški oder. Program pogrebnih svečanosti se bo določil takoj, ko dospe regent Aleksander v Beograd. Govori se, da se bo romunski kralj osebno udeležil pogreba, angleški kralj pa bo poslal svojega odposlanca. Program pogreba in svečanosti bo sestavil tekom jutranjega dne patrijarh Dimitrije.

Utis vesti o kraljevi smrti.

LDU Beograd, 17. avgusta. Vest o smrti kralja Petra se je večeraj v zgodnjih večernih urah na mah razširila po mestu ter napravila na prebivalstvo globok vtis, četudi so vsa zadnja poročila poročala, da je stanje kralja resno. Javna poslopja ter mnogoštevilna privatna so razobesila žalne zastave. Večerašnje izdaje listov so izšle vse črno obrobljene ter prinašale tople članke o življenju in delovanju pravega kralja osvobodene in ujedinjene države za katero je blagopokojni deloval in trpel.

LDU Beograd, 16. avgusta. Vest o smrti kralja Petra se je z bliskovito naglico razširila takoj po žalostnem dejstvu. Naredila je globok vtis na vso javnost. Uredništva listov so takoj izdala posebne izdaje, vsa zabavišča so

se takoj zaprla in vse mesto se je odelo v žalne barve. Na večer so bili vsi lokali zaprti. Listi so v posebnih izdajah prinašali povod smrti kralja ter njegov življenjepis.

Odredbe ministrskega sveta.

LDU Beograd, 16. avgusta. Danes ob 20. uri je imel ministrski svet sejo, na kateri se je pečal s sestavo proklamacije. Tekst proklamacije se objavi jutri dopoldne v „Službenih Novinah“. Proklamacija bo najprej javila smrt kralja Petra in da zasede prestol po členu 56. ustave Nj. Vel. prestolonaslednik-regent Aleksander. Za časa odsotnosti prestolonaslednika vrši kraljevo oblast ministrski svet. Nadalje bo vsebovala proklamacija apel na narod ter pristavek o življenju in delovanju kralja Petra. Razen tega se je sklenilo, da se takoj skliče zakonodajna skupščina. Predsednik skupščine dr. Ribar, ministri in poslanci so bili brzljavno pozvani, da se vrnejo v Beograd. Prvi sestanek parlamenta se določi dogovorno s predsednikom skupščine, ko bo dospel v Beograd. Na tem sestanku bo novi kralj prisegel na ustavo, poslanci pa v njegove roke, ko pride regent v Beograd, se določi dan pogreba. Jutri ob 9. uri dopoldan bo kralju prisegel ministrski svet, ob 10. uri uradniki, ob 11. uri pa na Topčiderskem brdu vsa beograjska garnizija.

Razglas.

16. avgusta ob 17. in pol je preminulo Nj. Veličanstvo kralj Peter I.

Prosim p. t. občinstvo, predvsem g. hišne posestnike, da dajo tem povodom izraza svojemu sočustvovanju s tem, da razobesijo žalne zastave.

Župan:

Viktor Grčar, s. r.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.